

DE
TUMORIBUS QUIBUSDAM BENIGNIS
IN NASI SUPERFICIE OBVIIS
EUMQUE
DEFORMANTIBUS.

DISSERTATIO INAUGURALIS
CHIRURGICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS

IN

UNIVERSITATE LITERARUM CÆSAREA DORPATENSI

AD GRADUM

DOCTORIS MEDICINÆ

RITE ADIPISCENDUM

LOCO CONSUETO PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

Guilielmus Grube,
CERONUS.

DORPATI LIVONORUM.

TYPIS VIDUAE J. C. SCHÜNMANNI ET C. MATTIÆSEN.

MDCCL.

Imprimatur

haec dissertatio ea conditione ut, simulac typis fuerit excusa, quinque ejus exempla tradantur collegio ad libros explorandos constituto.

Dorpati die 2da mens. Octobr. a. MDCCCL.

Dr. Bidder

ord. med. h. t. Decanus.

D 172854

PROOEMIUM.

His paucis pagellis, dissertationi inaugurali praescriptis, quae me ad eam conficiendam commoverint causae, breviter liceat exponere.

Peractis, quae sola nituntur rerum cognitione, doctrinis medicis, quum ad tractandos morbos protinus me contulissem, ut, quaecunque pernoveram, ea in illis experirer, certe reprehendus non fui, qui tironis more adminicula circumspexi, ut proposito fini quam diligentissime occurrerem. Atque igitur in iis disciplinis, quas modo eram egressus, scilicet proxime obvis, illa adminicula me quaesivisse, quis est qui miretur? Nihil magis tamen caveri potuisse, ne pro artis medicae statu praesenti haud rari inde intercurrerent errores, neve theoremata plurima magno labore composita ad nihilum reciderent, facile quisquam assentiet, qui acriore literarum medicarum studio discordiam cognovit acerbam miseramque, qua multi nostrae aetatis medici inter se disjunguntur. Dum enim alii disquisitiones quasque physiologicas ut minime practicas aurea medicinae aetate dignas existimant, nec nisi cognitionem peculiarem sive historicam valere concedunt, alii non respecta, quae iis proposita est, morbi sanatione, viam extremam persequuntur rationis cujusdam propriae, cui placuit aegrum pro filtro chemico vel alio simili habere, in quo qualiacunque experimenta institui possint, ut, quo modo organismus applicatis quibusdam agentibus

bus externis immutetur, perspicui queat. — Quae illis abest arrogantia, cum hi expleat ita, ut, eventus quosque medico-historicos irridentes, haec tantummodo esse patiantur, quae doctrina physiologica omnibus adhibitis subsidiis suis explicare valeat. — Satis unicuique jam diu persuasum erit, neque hac neque illa initia ratione salutem unquam doctrinae medicae expectandam esse, neque eo, quod pars medicorum solo perscrutationis studio et amore centum aegros imprudens interficiat, ut centesimo primo fortasse sanitatem afferat, neque eo, quod alii pro tribunali investigationis physiologiae experimentalis omnia prius parata et composita esse cupiant, quam curationem aliquam instituant. Quibus omnibus finem tum propositum, quum morbis medendi nobis imposuimus munus, ne ullo quidem modo attingi posse reor, sed contra magis magisque e conspectu recedere. Summam vero laudem nemo nostrum ingenio veritatis studioso virorum multorum, qui sunt hujus aetatis, unquam negabit, quum viderit illos, cognita paulatim via iusta rectaque, magis in dies rationes descrere extremas, eamque potius viam ingredi, qua quisque sane fatebitur, solam sperandam esse salutem: quae est via observationis acerrimae, adjuncta simul analysi subtilissima symptomatum et productorum morbosorum. Haec via ut instituitur, ii praesertim debent intendere, quibus data est facultas in acibus clinicis tractandae artis medicae, ubi tot absunt impedimenta, quibus in exercenda praxi privata observatio nostra saepe conflictatur. — Jam igitur, quum mihi inde ab initio exercitationis practicae contigisset, ut in clinico nostro aegros observarem, hanc commentationem succinctam sensu supra dicto conatus sum conscribere, partim ut praeceptoribus maxime colendis specimen aliquod redderem, quemadmodum disciplinam traditam in usum transferre et lectulo aegrorum tamquam loco eruditionis nostrae uti soleamus, partim ut ad curandos morbos cutaneos, adhuc non ita perspicuos, aliquantulum fortasse conferrem, eamque haud parvi momenti rem, quae ad hoc tempus animos medi-

corum parum tenuit, accuratius disquirem et explicarem.

Restat mihi denique, ut praeceptoribus benevolentissimis, professoribus illustr. Adelman n et Carus, qui, quacunq̃ poterant ratione, tironem saepius labentem exhortati sunt, eumq̃ impedimenta horrentem et progredi cessantem consilio ac re adjuverunt et sustentarunt, gratiam ejus officii memorem palam hoc loco referam. —

Praeterea non possum, quin grato animo commemorem operam egregiam, qua stud. med. Deppisch, quum imagines huius commentationi adjectas summa dexteritate delineaverit, haud parvum mihi auxilium attulit.

Caput I.

Descriptio morbi in nosocomio nostro observati.

Carolus Johnthal, Tilsitensis, ephippiarius, sexaginta annos natus, tumore laborans nasali, qui, ut ex inspectione patuit accuratior, longitudinem $3\frac{1}{2}''$ (inde ab eo loco, ubi pars cartilaginea partium osseae inseritur), latitudinem altitudinemque $2\frac{3}{4}''$ aequabat, die 23. m. Augusti a. c. clinico nostro chirurgico receptus est. Qui tumor, a prima nasi parte cartilaginea ortus, induta forma duarum extensionum sat magnarum utroque versum secundum alam nasalem, nec non in modum proboscidis longae in dorso nasi anteriora versus descenderat, atque in superficie speciem irregularem lobatam, in partibus magis lateralibus, minus in apice nasi insignitam praebebat. Lobuli singuli, paene omnino inter se disjuncti et restrictionibus limitati, si eorum species ambitum, latitudinem a $1,5''$ ad $5''$, longitudinem a $1''$ ad $10''$, altitudinem a $0,5''$ ad $3,5''$ variabant, ut massa universa speciem inde moriformem indueret. Eadem paene ubique coloris erat normali cutaneo rubidioris, si excluderis quaedam loca tenuiora in angulis utriusque alae nasalis, quae, permeantibus reticulatim venis superficialibus, colore subcaeruleo rubro interluebant. — Multi horum tumorum, praesertim majores, in radice extenuati, longe super minores prominebant. In canaliculis inter singulas prominentias interstitis substantia pinguis subdura conservatim jacebat, quae, quam eximeretur, odorem acrem, penetrantem adipis rancidi spargebat. Hos tumores singulos minores si quis acrius intuebatur, parvas in eorum superficie videbat depressiones, plures in majoribus, ita ut multae inde prominentiae, in minoribus fere semper una,

formarentur, quae partim foramina tegebant punctulis nigris persimilia, partim tantum depressionem cutis simplicem, nullo foramine conspicuo: id quod sub microscopio manifestus insigniebatur. Circum has depressiones locus apparebat editior ex albedo flavescens, halone cinctus obscuriore: quae res in tumoribus majoribus magis perspicua erat. Sub tactu vel adeo pressu fortiore tumores parum tantum percipi poterant. Ex his tumoribus tactu duris, si quis unguibus pollicem singulos utrumque conabatur comprimere, filum exhibebat tunc, $1,5''$ — $3''$ longum, sine instructum nigro crassiore, capiti vermis simili, et petiolo tenuiore; aut in depressionibus, quae colore nigro non erant insignitae, membracula rupta subtili, quaedam glebulae ejiciebantur albiae subflavae, magnitudinis $0,25''$ — $0,5''$, oblongae, pingues, cascatae. — Si quando crebrius vel fortius tumores erant compressi, ut pars magna substantiae modo dictae emitteretur, guttulis sanguinis una vel pluribus etiam effusis, illi velut membranae tenues rursus collabi videbantur. Compressis vero tumoribus majoribus, eadem massa non ex singulis, quae ibi erant, foraminibus solis, sed modo ex hoc, modo ex illo ejici solebat.

Ex morbi imagine, quam supra exposui, si quis etiam leviter eam inspexerit, id certe apparebit, folliculos sebaceos ejusdem organi simul participes fuisse; nam et forma, quam induerant prominentiae, mediis foraminibus, et substantia pressu ejecta (similis massae comedonum) hanc illorum actionem declarabat. Ceterum, exceptis comedonibus sparsim sitis et locis quibusdam telangiectasi conspicuis, nihil amplius in facie inventum est, unde eam affectam fuisse perspicui poterat. —

Formatio eidem huic similis, quam modo descripsi, etsi non aequae extensa, sed composita magis ex prominentiis cutis parvulis complanatis, in dextra auricula est reperta.

Aegrotus, ceterum corpore valido robusto, habitu brevi, animo laeto et alacri, nisi quod aliquando in patria, ex qua jam quadraginta annis ante discesserat, febrem nervosam, infantum morbos vulgares et febres quosdam intermittentes superasset, aliis se unquam morbis implicatum fuisse ignoravit. Neque de morbis similibus parentum aut consanguineorum quidquam scire visus, vitam

ipse moderatissimam semper se egisse perhibuit: potulenta saltem fervida unquam se immodice sumsisse negavit. — Idem, quum circiter quindecim ante annos aures nasusque praerigissent, brevi sanus evaserat, remanente tantum levi apicis nasi rubore, per quinque annorum spatium non mutato, donec eadem iterum pars frigore afficeretur. Quo altero casu aegrotus aequo celeriter ac prius eodemque eventu reficiendae partis laesae spem habere non potuit. Rubor gravis, qui ex hac altera laesione initio resederat, incrementum paullatim apici nasi et colori rubido, in normalem vertenti, brevi tempore cessit. — Quod incrementum primis annis tardius processerat, donec tribus fere annis ante volumen supra dictum attingeret, in coque versari videretur. Hoc vero maximam aegroti attulit molestiam, quod tumori intentissima adhibenda erat cura; namque, nisi munditiae assidue inserviret, eundem subinde substantia pingui obduci affirmavit, cujus pars aliqua in sulcis intermediis inhaeresceret tetrumque odorem adipis rancidi excitaret. Interjecto tempore, quum tumor volumen, quod dixi, jamjam adaequasset, aegroti semper fuerat necessitas, quoties cibum sumere vellet, ut apicem tumoris ori imminuentem sursum elevaret. Respiratio, naribus prorsus intactis, ne minimum quidem incommodi cepit. — Aegrotus per noctes optime quievit, neque ullam meminit ex affectione corporis univer, sali sibi illatam esse turbationem, ut nihil esset, cur animi hilaritatem semel susceptam abiceret. —

Diagnosis. Si igitur, quae ex symptomatibus et anamnesi efficiuntur, ea breviter complectamur, ad statuendam diagnosis inde apparet, esse nasi tumorem varie lobatum; in fascia subjacente mobilem, de quo nunc agatur. — Quum adeo assidua ibidem esset sebi secretio, ut, quamvis maxima conferretur munditia, accumulationes tamen sebaceae in sulcis tumorum semper inhaererent, quum praeterea, si quis ungues pollicum admovebat, globulam sebaceam velut ex comedone exprimere posset, nimirum necesse fuit suspicio inde existeret, si etiam formatio aliena (Heteroplasmia) adesset, certe id fieri debuisset, ut folliculos sebaceos, qui plurimi hoc ipso loco coacervati erant, in locum affectionis simul traheret. Quaestionem vero, quomodo ea hujus tumoris formatio, quae speciem praebat

simplicis cutis hypertrophiae, jam evoluta sit, eo perfacile solvi posse rati sumus, quod, affecto frigore naso, inflammatio in ejus tegumentis suborta tarde processerat et exsudata nonnunquam deposnerat, quibus tumor ad eam amplitudinem increverat: id quod ex observatione quotidiana exemplis congruis suppleri potest, unde, si crebrius praeriguerit membrum, cutem plerumque conspissari et adeo indurescere patet. Neque rarius tubera in membro laeso videmus existere, nisi tamquam altera via exulceratio sequatur, et ita quidem, ut papulae interdum prosiliant ac detradantur, praesente assidua secretionis humoris corrosivi, unde cavere non potest, ne partes vicinae simul corripiantur. — Quae tubera ut aliis tumoribus eodem loco obviis confunderentur, hand saepe fieri potuit, quum diagnosis, expresso sebo cutaneo, catenus quidem satis perspicua evaderet, quoad in curatione, quae posterius instituta est, aliquid momenti poterat afferre. — Aequo certo, atque in aliis morbis chirurgicis consuevimus, exortis tumoribus diagnosis non licet constituere, quum analysis microscopica et chemica, ex qua optima quaeque sperantur, de textura tumorum interna adhuc non potuerit tantum lucis inferre, ut summa cum fide hanc formationem interioriorem alteramque exteriori, quae ex illa pendeat, inter se connexas habeamus atque ideo formas in usum convertere sciamus, unde in explorandis morbis rarius in errores incidamus, quomodo etiam nunc evenit. His vero cognitis, ut vitio illi chirurgico certius subveniatur, eo officio necesse est ducamur, ut, quantum in nobis est, analysis tumorum tum microscopica tum chemica quibuscunque praesidiis adjuvemur, etiamsi quidam auctores gravissimi, in his J. Mueller¹⁾, eandem hanc analysis ullius in arte diagnostica momenti fore negant. Quae de re diagnosis subtilior ad confectam usque disquisitionem microscopica ad praesens omittenda erat. —

Prognosis. Nullis neque in facie tumoris neque in valeditudo aegrotantis universali obviis symptomatibus alienis, prognosis quoque satis prospera statui potuit, quum hypertrophiae cutis simpli-

1) Joh. Müller. Ueber den feinem Bau der krankhaften Geschwülste. Berlin 1838. pag. 2.

ces limitatae, si tolluntur, raro ejusmodi excitent turbationes, quae nullum aegro periculum inferre possint. — Hanc tantummodo ob causam majore opus fuit diligentia et cura, quod, etiamsi tumor optimae erat indolis, excisio tamen vim inquam catenus poterat exercere, quoad organismi aegrotanti jam propria ac necessaria facta esset: id quod in ipsis propterimis tumorum formis non raro animadvertere licet. — Itaque haec utique in statuenda prognosi videbantur permagnum momenti esse, quum sublatis repente istis tumoribus similem morbi statum in organo graviter brevi evolutum atque mortem inde secutam esse audiverimus, uti cel. Rast multis in casibus idem se observasse affirmat. Ceterum, quamvis paucia offerrentur, nihilo minus tamen respectis iis, quae supra attuli, prognosin sane prosperam potui statuere. —

Therapia. In instituenda morbi curatione, quibus explerentur indicationes, tumorque tolleretur et exorta inde sanaretur vulneratio, variae praesto erant methodi, maximis multorum auctorum laudibus ornatae. Non curans amplius, quo ullo modo tumor tolli potuerit, quum de hac re infra acturus sim, id tantum profiteor, tumoris partim excidendi nos consilium cepisse, tum eo, quod excisione totali, quam vitare cupiebamus, periculum inferri potuit, tum eo, quod tanto magis penes nos fuit, ratione uti quam maxime cosmetica. Itaque excisiones, quae vocantur, ellipticae, praecunte Dieffenbachio²⁾ perquam usitatae, huic tumori sunt adhibitae: ac quidem octo fere diebus, postquam neget subit curam, die 1. m. Septembris suscepta est excisio prima partialis, quae tunc id maxime spectabat, ut proboscis amoveretur. Haemorrhagia, quae erat modica, applicata confestim sutura circumvoluta, plane inhibita est. Vulnus, admotis prius fomentationibus frigidis ac deinde linteis carptis, perbrevis consanuit; unde, interfectis iterum octo diebus, alteram excisionem, quae tunc dextram nasi alam peteret, aggredi potuimus. Neque magis ex hac, quam ex operatione priore, secuta sunt ulla incommoda, nisi quod notandum est, post singulas excisiones aegrotum de acerrimis faucium

doloribus per plures ex operatione dies quiesum fuisse. Persanata unaquaque vulneratione dolores quoque remiserunt: unde ad praescus non licet certo dicere, quid amplius futurum sit. — Ad stabilicendam magis diagnosi pars tumoris excisi disquisitionem pathologico-anatomicam anteriorem subiit. — Facta per excisum nasi apicem sectione prima, imago, quam sub fig. 2 conatus sum reddere, eadem oblata est, scilicet massa, extrinsecus cute circumdata normali, ibi etiam crassitudine non amplius mutata, nisi quod multi folliculi, velut uvae parvulae, stramate solidiore involuti in tumorem longe introsum pertinebant. Ex scrutatione aciore stroma apparuit tela cellulosa simplex, plurimis ubique interspersis cellulis adiposis; quae tela sursum usque ad rete Malpighii ascendit; hinc vero reliqua cutis, nulla amplius mutata textura, totam illam intus obduxit. Alia nasi velamenta, uti musculos, cartilagineas, nulla adfuisse, satis perspicui potuit. — Deinde quum pars dorsalis alterius dimidii excisi apicis nasalis persecta esset, imago se obtulit nova, singularis, quam non amplificatam sed integram hoc loco proposui. In cute, ex qua praeter quosdam folliculos sebaceos et capillares eorumque officia, quae in cutem exeunt, secundo omnia removeram, iidem hi folliculi (capillares et sebacei) ita liberati diversissima forma et amplitudine obvi erant, alii plane cylindrici, longitudo 4,6", latitudinis tantum 0,5", alii 3,6" longi, collo instructi regulari, cujus diametrum 1,2" aequabat, basi autem diametri 2,4", alii denique acervatim compositi, quo in casu, quum microscopio uter, 2—7 accumulatos poteram animadvertere, quorum singuli erant diametri longae 0,25—0,51", transversae 0,166—0,333", tum ductu excretorio proprio, tum ductu glandulae conglomeratae simili ac deinde paulatim latiore, conspici. Hi ductus excretorii modo recta sursum adscendebant, modo initio tenues et longi aliquantam spatii sub cute pereurrebant atque tum denique in cutem ipsam exibant. —

Ex disquisitione microscopica, quae de folliculis est instituta, secuta sunt haec: Folliculi extrinsecus strato cellulari et vasculari, cui nihil erat singulare, vestiti apparebant. Cutis vero follicularis ipsa cunctas praebebat partes, quales sunt in cute prorsus organice

2) Dieffenbach. *Operative Chirurgie*. Leipzig 1845. Bd. I pag. 365 sq.

constructa, nisi quod singulae non ab interioribus ad exteriora versas, uti in cute normali, sed ab exterioribus introsum in eam clausum sese evolverant ita, ut paries folliculi interior formam prae se ferret epidermidi plane congruam, eidemque illi cutis mere scortica, textura et vi elastica corio persimilis, subiaceret. Contenta folliculorum, ope microscopii explorata, ex globulis adiposis majoribus minoribusque constant, intermixtis etiam pluribus cellulis epidermidalibus: quibus in folliculis multis inveniuntur capilli, ac praesertim fere semper in massa illa, quam supra dixi filum esse longum tenue et compresso tumore parvo facile exinaniri posse. — Idem hoc filum ab exteriori parte plerumque circumdatum erat adipe nec non capillum intus continebat texture normalis, qui eandem etiam formam filo videbatur induere. — Acarum folliculorum, qualem Simon³⁾ in morbis folliculorum sebaceorum invenit atque descripsit, qualisque ipso statu normali saepe offenditur, quantumcunque enisus sim, equidem nullum potui reperire. Tractatis aethere contentis, folliculorum remotae sunt particulae adiposae: unde adjecto residuis iisdem Kali caustico, cellulas istas esse epidermidales eo manifestius demonstrari potuit. — Stroma ex disquisitione chemica glutinosum apparuit. — Instituta analysi chemica qualitativa eorum, quae folliculis contineantur, inventae ibi sunt partes solitae (sebum, Kali carbonicum, phosphoric., Magnesia carbonica, Natron muriat., aceticum, extractum alcoholicum, aquosum etc.), quas in analysi quantitativa Esenbeckius⁴⁾ etiam accuratius nobis tradidit, ad quam suscipiendam parum mihi quidem massae erat, quam ut rei plane satisfacerem, quum pars folliculorum jam inter operationes evacuaretur ac tum semper tantillum amoveretur, ut analysi chemica quantitativa omnino agi non posset. — Perjudicandum utique fuisset, si, quantum contenta folliculorum sebaceorum a normalibus differrent, satius cognoscendi nobis data esset facultas. —

3) Müller's Archiv. 1842. pag. 218. Ueber eine in den kranken und normalen Haarsäcken des Menschen lebende Milbe.

4) L. Gmelin's Chemie. Bd. II. 2. pag. 1297.

Ex hac, quam modo descripsi, imagine analysis microscopicae et chemicae hoc tamen apparet, diagnosi a nobis supra statutam eatenus illi congruere, quoad non speraveram fore, ut folliculi et sebacei et capillares adeo late simul afficerentur. Qui casus vero ut demum ad exercendum artem diagnosticam et therapiam evaderet utilior, mihi quidem concessum sit, antequam ad pathogenesis progredior, ut conspectum historicum eorum casuum, qui in litteris nostris ad hunc casum proxime accedere videntur, apte instituum.

Caput II.

Conspectus historicus observationum nostrae similitum.

Pro exigua hujus rei cognitione pathologico-anatomica, qualis erat pristina aetate, ne quis miretur, si multas videat observationes traditas, quae temporibus diversis et diversis sub nominibus saepius tamen prorsus idem significaverint, vel si diversorum morborum, qui in naso oriuntur, eadem haud raro sibi vocabula occurrant. Cui rei, quamdiu adaequantur disciplinae historicae artis medicae, oblectandum semper erit; unde in conquirendis ex infantili doctrinae aetate quibuscumque argumentis necesse est eo decedamus, ut futuros esse speremus, qui exacta subtilitate ea tantummodo exempla nobis semper proponant, quae iudicium quodvis sustineant; — et opinor equidem, hic quoque tum paucos nimium, tum multos parum me observasse, quam ut hujusce commentationis ulla a me integritas et ubertas historica peti possit. Fateor sane morborum formas, raro in conspectum datas, imprimis adjuvasse, ut quae mihi oblata sunt ambigua, ea non perspicua satis retulerim. —

Ita De Vigo³⁾ mentionem infert de Saphati Arabum, morbo faciei, qui praecipue naso inherere soleat, neque vero hac de re nos certiores facit, utrum hic referamus istum morbum nec ne, quum ipse modo pustulis parvis, quae dicuntur, modo generi „Bothor“ (simili cutis affectioni) eundem adnumeret. Ex alia ejus rei explanatione, quam Ebu Sina⁴⁾ tradidit, satis superque efficitur, morbum Saphati, quem vocant, exanthema esse simplex pustulosum, at non

morbum folliculorum sebaceorum adeo provecutum, uti ex libellis De Vigonis⁷⁾ quispiam fortasse conjicere possit. Simili modo interpretanda sunt ea loca, quae in scriptis Theodorici⁸⁾ Guil. de Saliceto⁹⁾, Gordonii¹⁰⁾, Valesci¹¹⁾, aliorum tum nomine Guttiae rosaeae s. rosaceae, tum Albedami (apud Avicennam¹²⁾), tum Bucicagae vel aurae cervinae (apud Guil. de Saliceto) afferuntur. Quaevis descriptiones morborum cutaneorum, quos modo memoravi, si verae magis et integrae reddita essent, quis est qui negaret, ex eodem ipso tempore materiam hujus rei eo largiorem nobis adfuturam fuisse. — Omissis rebus singulis, quas in historiam hujusce morbi formae neque conferre, ad illum revertor casum, in literis medicis, quod sciam, sane primum, cui insignem esse cum hoc nostro similitudinem satis certo demonstrari posse reor. Eundem illum casum Bartholinus¹³⁾ anno 1644 Romae observavit in homine quodam, cujus adeo deformis erat nasus, ut quovis corporis motu simul moveretur. Et hic quoque hypertrophia folliculorum sebaceorum simplex videtur fuisse, ex qua etiam Meckel¹⁴⁾ tumores varie lobatos, spissos, molles, plures saepe libras pondo, qui adeo totam faciem occupare potuerint, pendere arbitratur. Similem, atque quem Bartholin attulit, Poterius¹⁵⁾ quoque anno 1698 casum se

7) L. c. pag. 623.

8) Hensleri. Excerpta ex autoribus de Lepra: pag. 26: Theodorici (saec. XIII) et ibidem pag. 27: de Guttia rosacea.

9) Ibidem pag. 34. Guil. de Saliceto (saec. XIII. med.) cap. 2. de inflammatione faciei s. de Bucicaga. —

10) Bernh. Gordonii opus, Liliu medicinae inscriptum. Lugduni 1559. P. I. c. 23 pag. 108.

11) Hensleri Excerpta: Valescus de Taranta in Philonio. Lugd. 1635. pag. 78.

12) Avicenna (versus finem saec. X.) Libro Canonis in Medicina Venet. 1555 lib. IV. Ten. VII. tr. 2. c. 8 de Albedamem.

13) Thomae Bartholini historiarum anatomicarum, Cent. II. Hist. XL. IV. pag. 217. Amstelodami 1654. —

14) Handbuch der pathologischen Anatomie. II. Bd. I. Abthlg. pag. 287. Leipzig 1816.

15) Opera omnia practica et chymica a. 1698 edit. Cent. III. Cap. XIII. pag. 287. —

3) I. de Vigo von Rappaligo Wund-Arztenei, herausgegeben durch Joh. Scultetum. Norimberg 1677. I. Theil IV. Buch Cap. VI pag. 623.

4) Hensler vom abendländischen Aussatz im Mittelalter. Hamburg 1790 S. 80. Anmerk. 22.

observasse refert, ubi mirum fuerit, priusquam existeret morbus, dolores acerrimos faciales per longius tempus praecessisse ac demum incipiente nasi incremento paulatim remississe. Institutam ibi esse curationem satis diaphoreticam, adjunctis permultis remediis purgatoriis; perbrevis deinde aegrotum rursus quidem sanatum esse, sed tanquam residuum in partibus ossis nasum collapsum retinuisse: unde patet istum quoque casum parum apte huc referendum esse. Alium casum eumque opportuniorum J. Hoyer¹⁶⁾ huncce tradidit. — Homo quidam, quum annum ageret quadragesimum, nasi tumore adfectus est, qui initio magnitudinem lentis usque pisi, deinde fabae et adeo mali Punici aequabat. Postremo, quum jam duas libras valeret, tumor speciem adeo immanem induerat, ut maximam aegrotus molestiam subire cogereetur. — Hunc tumorem — id quod Hoyer vehementer dolebat — pharmacopola quidam, nullis antea datis remediis purgatoriis, pilo camolino subligaverat. — De vita aegroti priore quantum Hoyer sciscitando poterat elicere, idem et ipse optima semper usus erat valetudine, neque ullos propinquorum morbos se nosse dicebat. Laetor, argumenta similia pathologico-anatomica, qualia in nostra re adsunt, ibidem prima me tradita invenisse: quod quidem haec verba¹⁷⁾ probant: „Tumorum illorum separatorum interna substantia e glomeraminibus glandulosis constare visa, in quorum interstitiis serosa materia variisque filamenta conspiciunt. Venae e naso ad tumorem vergentes instar calami scriptorii amplae satis.“ —

Ex iis, quae supra dicta sunt, morbum folliculorum haud dubie ibi subfuisse apparet. — Bald, Timaeus de Guldenclee¹⁸⁾ quibusdam nos docet exemplis, apicem nasi, quum ex gutta rosacea intumisset, eo longitudinis persaepe increvisse, ut labris longe superpenderet, manducando, loquendo, respirando aegrotum impedi-

ret. Variis tali tumori nequidquam adhibitis remediis apex nasi denique est amputatus. Quo facto quum tumor aliquandiu substitisset, multo immuniore forma posthac rediit, ut Timaeus, quum hac re nasi ejusdam Pompiliani meminisset, non posset, quin epigramma a Mureto quodam conditum in illum quoque transferret:

„Pompilio est nasus cultos tres longus, et unum

Latus, et hunc maris cingit aterque triplex.

Adsunt et turres, Baeus quos condidit ipse

Et minio tinctus usque rubere dedit.“ etc.

Profecto vero idem hic casus eo insignis est, quod parentes et consanguinei aegrotantis simili nasi tumore affecti fuerant, ejus scilicet causam proximam Timaeus in vitiosa seminis indole et in uteri facultate propagandi se reperisse patat. — Ex eodem tempore traditum habemus sarcoma in naso congenitum, quod Alex. Monro¹⁹⁾ in puella quique annorum, cui pars ossium nasi, cartilagineae totae defuerint, se observasse refert. Monro idem sarcoma excidere statuit, at vero, quum ossa nasi deesse animadvertisset, operationem infectam reliquit; modo sanguinem suppressit et vulnus obligavit. — Ex disquisitione posthac instituta tumor apparuit mollioris indolis, quam qua adeps subcutaneus esse solet. Quod ambiguum sane est et prorsus inutile ad explicandam mortem paucis post operationem diebus secutum, quae violationi organismo adeo tenero illatae certe tribuenda est. —

De narium tumoribus ac sequente eos exulceratione ex his periodicis quaedam exstant communicata, qualia inprimis Gescher²⁰⁾ tum ex sua ipsius tum ex observatione chirurgi ejusdam Amstelodamensis repetit, unde patet, eosdem tumores, si jam exulcerati fuissent, cuius tractationi resistisse, donec tandem prior ille ad applicandum emplastrum defensivum coerul. adgrederetur. — Descriptio longior tum ipsorum tumorum tum emplastri istius laudati, unde

16) Ephemerid. med.-physic. germanic. Nat. Cur. Dec. III. ann VII. 1702. Obs. 184. pag. 303 ff.

17) L. c. pag. 304.

18) Bald, Timaeus von Guldenclee. Opera medico-practica. Lipsiae 1715. S. 249 sq.

19) Alex. Monro des Aeltern sämtliche Werke; aus dem Engl. 1782. pag. 222.

20) Sammlung auserlesener Abhandlungen zum Gebrauche praktischer Aerzte. Bd. XVIII. I. Stck, Leipzig 1799. S. 207.

compositum sit, in conspectum mihi data non est; qua re prorsus certo non audeo iudicare, quo jure eandem morbo curationem vir cl. potuerit adhibere. —

Ex omnibus his, quae lucusque exposuit, id quidem perspicui potest, perpaucos tantum in literis aevi praeteriti exstare casus ad rem plane utiles et idoneos. Rarior hac nostra aetate a vero aberrandi nobis offertur occasio; etenim quicumque casus inde petiti mihi praesto fuerunt, hi tanta fide sunt reddituri, ut, diligenter habito delectu, qui mihi aptissimi videntur, eos hoc loco possim componere. —

Ita primus Dalrymple²¹⁾ in libro suo, de removendis ephymatibus morbosus nasi velamentorum conscripto duos nobis tradidit ejusmodi casus admodum singulares, quorum alterum observaverat in sene 82 annorum, ceterum sano hilari, ubi tumor multis ante annis, nullis efficientibus causis, quarum neglotans poterat reminisci, subortus erat ac pedetentim eo amplitudinis processerat, ut apex nasi circiter 1" margini labii superioris superpenderet. Tumore sublato vulnus mox consanuit, ut aegrotus brevi tempore a nosocomio dimitti posset. —

Casum simillimum ex observationibus patris sui, anno 1826 institutis, idem vir nobis enarrat atque modificatae methodi operativae, qua Hey usus fuerat, simul mentionem facit. Doleo sane de tumoribus a Hey tractatis nihil me certius comperisse. — Ex his vero, quae a Dr. Dalrymple sunt tradita, hoc tantummodo patet, eundem istum morbum non raro in hominibus, qui mediam aetatem egressi sint, sub observationem cadere, ac tum quidem forma plerumque provectione, ut aliam ac rationem operativam non liceat suscipere. — Neque minus vir cl. prorsus assentit, tali in re non mutationes existere malignas, sed fere semper texturae cellularis transformationem simplicem in telam fibroso-cellularem, unde istam affectionem ad elephantiasin magis referendam esse censet. —

21) Kleinerts Repertorium. I. Ergänzung-Heft IX. Jahrgang 1835 pag. 150.
(The medical quarterly review 1834 Jan. pag. 395.)

Eodem modo ex observatione Dr.^{is} Pappenheimii²²⁾ cognovimus, exorta aliquando hypertrophia nasali necessitatem illatam fuisse, ut nares, amputatis partibus earum primoribus, transplantatione cutanea velarentur: qui tumor in muliere ceterum sana ante decem annorum spatium, quum ei praeriguissent nares, volumensensim in dies grandius attigerat atque adeo in exulcerationem postremo abierat, ut, quo tempore observabatur, eodem prorsus speciem jam indueret degenerationis carcinomatosa, qualis in naribus obvia alias saepepe describitur. — Disquisitio microscopica, quae sequitur, nulla exhibuit ea elementa, quibus praesentibus, ut tumorem malignum existimarem, lucusque adductus eram. Casum quendam illi plane consimilem Martinet de la Creuse²³⁾ evidenter explicat nasi esse carcinomam, quod ne recidat, adhibita imprimis transplantatione cutis, tamquam remedio validissimo, praecaveri posse docet. — Quae vero haec argumenta adeo parum sufficiunt, ut actae de ea re quaestiones certe nondum compositae et ad finem perducatae haberi debeant. At minime tamen, quo illa res amplius illustretur, hic locus fuerit. —

Aliud nobis Dr. Giehl²⁴⁾ hoc affert exemplum, nasum ejusdam hominis 63 annorum insignem in modum tumore degeneratum fuisse: idem enim, quum virili esset aetate, nullis praegressis causis tumorem vidit repente subortum esse et, quum annum ille ageret quinquagesimum, jam amplitudinem pugnorum duorum sensim attigisse, ut totus denique mento longe superpenderet. Nimirum inde factum est, ut difficillior redderetur respiratio et manducatio et adeo ambulatio, idque tantopere, ut aegrotus, quando edere vellet aut dormire, ope funiculi tennis, quem tumori circumdederat, nasum ad aurem dextram flecteret ibique alligaret. Huius malo nulla ad-

22) Medicinische Zeitung Preussens X Jahrg. 1841. Nr. 50.

23) Blandin. Autoplastie ou restauration des parties du corps etc. Paris 1836. pag. 226. — Schmidt's Jahrbücher. Band. VII. pag. 49. — Zeis. Handbuch der plastischen Chirurgie. Berlin 1838. pag. 471.

24) Vierteljahrsschrift der Prager Aerzte. I. Jahrgang 1844. III. Quartal. pag. 209.

hibita est ratio operativa; aegrotus brevi post alio morbo absuptus est. Patuit ex disquisitione, nasum indolis fuisse normalis, modo paulo tenuioris, folliculos sebaceos insignem in modum increvisse: unde auctor ille adductus est, ut tumores cysticos eosdem appellaret. Ex his omnibus tumoribus cysticis substantia albidā, mollis, sebacea incidendo emissa est.

Huc aliud quoque exemplum, ex experimentis chirurgicis Dieffenbachii a Fritze et Reich²⁵⁾ nobis traditum, referendum esse arbitror, hominem quendam quinquaginta annorum, vino nimis deditum, satis obesum, quum propter nasum turgidum ac deformem diu ludibrio civium fuisset, operationem tandem subisse: quam Dieffenbach suscepta excisione elliptica, de qua infra agam, adeo prospere concepit, ut a malo illum liberaret. Disquisitio pathologico-anatomica partium excisarum hic quoque prorsus deest.

Hic fere simile Dr. Loewenstein²⁶⁾ Vilmensis nobis memorat exemplum apicis nasalis justo longioris ac paene ridiculum in modum deformati: qua in re id maxime nostra interest, quod eadem de causa in hoc atque in casu a nobis descripto tumor exortus fuit. Dolendum sane est, quod aegrotus, ut operationem chirurgicam necessariam subiret, commoveri non potuit. Hoc tantum optaverim, ut accuratius explicatam haberemus speciem tumoris, quo certius, utrum idem hic referendus esset nec ne, judicari posset. —

Sub titulo descriptionis immediē incrementi, quod nasus cepit, a prof. Wagnero²⁷⁾ Lembergensi observatio nobis traditur de tumore quodam, cui cum morbo, de quo nunc agitur, nulla propterea est similitudo, quod postea, sectione qua opus erat instituta, satis patuit, eundem illum nihil fuisse nisi prolapsum cerebri, qui iudata forma satis amplū tumoris in naso se evolverit.

Casum novissimum et sane luculentissimum a M. Hutin²⁸⁾

25) Die plastische Chirurgie von Dr. Fritze und Reich. Berlin 1845. pag. 44.

26) Medizin. Zeitung Russlands. III. Jahrgang 1846. Nr. 37. pag. 289.

27) Jahrbücher des K. K. österr. Staates. Jahrg. 1846. Märzheft. pag. 258.

28) Gazette des hôpitaux civils et militaires. 23e — année, 3e série — Tome II. Nr. 31 — 27 Avril 1850.

enarratum esse audivimus, ubi mentio facta est militis 62 annorum, munere militari jamjam perfuncti, cetera sani et validi, qui causis exorti tumoris dissimulatis, vino frumentaceo unquam se nimium indulgisse negaverit. Simili modo tardiore, quo in omnibus casibus superioribus idem fieri vidimus, hic quoque tumor in dies magis progressus, nasum paulatim ad longitudinem 7 centim., ad latitudinem 9 centim. deformaverat: unde M. Hutin non potuit, quin primo aspectu eundem nasum praegrandem verbis cujusdam Hoffmanni, qui nomen ei incididerat: „le promontoire du visage“, ipse quoque appellaret. In canaliculis, qui tumoribus interjacent iis singulis minoribus, qui magnitudine et forma illos in casu nostro obvios aequare videntur, magna coaccervata erat copia adipis rauridi, qui ex parvis simul foraminibus summi unicuiusque tumoris minoris exprimi poterat. Ut jam commemoravi, nulla amplius reperiri potuit causa tumoris, nisi quod aegrotus inde ab anno duodecimo, quousque prospera semper usus est valetudine, ex comendibus facilibus laborare coeperat, hisque permulta remedia laudata nequidquam opposuerat: unde Larrey, qui eum tractabat, denique adductus est, ut ei vesicatoria faciei applicanda suaderet, quae exceptis naso et palpebris, etiamtum intactis, toti faciei adhibebantur. Iisdem saepius applicatis aegrotus a malo liberatus per aliquot annos dulci requie et securitate gavisus est, nisi quod nonnumquam, sentiens nasum paulatim accrescere, ex illa exterebatur. Quod quum initio parum respexisset, tumorem brevi hoc voluminis attingere vidit, ut accedente respirandi difficultate auxilium petere cogeretur. Medicus, quem adiit, aut excisiones iustitandas partiales, jam ab Imbert de Lommes²⁹⁾ quibusdam in casibus prospere susceptas, aut applicandam ligaturam ei proposuit. — Quibus vero repudiatis quum aegrotus a medico discessisset, inter viam, qua domum tendebat, forte sacerdoti cuidam occurrit, qui ei suadebat, ut adipem recentem insulsum porci vetuli macri (quae esset conditio

29) Ephémérides médicales de Montpellier.

aine qua non) tumori inficicaret: quo ipso remedio jam multos sanatos esse aiebat. Aegrotus, id consilium secutus, jamjamque adeo in melius versam valetudinem vidit, ut brevi tempore nasus ad quadrantem superioris voluminis decrederet. Quae hanc sanationis imago nonnihil perturbata est, accedente mox cephalalgia acri, quam Hutiu, ad quem se contulerat aegrotus, remediis deviantibus levabat. At nimis diu tum quoque aegroti non licuit valetudine gaudere, namque interjectis aliquot mensibus jam exorti sunt in collo nimii glandularum tumores, unde posthac, etsi quaevis ab Hutiu iisdem adhibita erant remedia, nihilo minus tamen suppuratio, deinde mors secuta est. Sectio quum protinus instituta esset, nasus ex elementis apparuit compositus telarum normalibus, quae multifariam coacervata toti illi texturam solidam, fibroso-cellularem tribuerant. Nonnulli folliculi perquam adacti, contentis impleti normalibus, in tumore sunt reperti, quae res ex hoc, qui sequitur, loco commentationis meae elucet:

Le nez, a fait voir qu'il était le siège d'une hypertrophie pure et simple de la peau et du tissu cellulaire. — Un tissu lamineux, dur et serré, existait dans toute la tumeur. — Aucun gros vaisseau ne la parcourait, deux follicules sebacés, l'un à droite et l'autre à gauche, avaient une dilatation considérable, et contenaient une assez grande quantité de la matière qui leur est propre. —

Doleo sane, quod hoc ipso in casu, qui totus est recentioris aetatis, nulla est addita analysis neque microscopica nec chemica.

Verum in enumerandis his paucis casibus, qui proposito nostro magis idonei videntur, non possum tamen eos prorsus omittere, quos a multis scriptoribus nomine Mollusci descriptos, disquisitionibus pathologico-anatomicis a viris cl. Gluge³⁰⁾, Vogel³¹⁾,

Velpeau³²⁾, Rokitauskij³³⁾, Jacobovics³⁴⁾, Fuchs³⁵⁾, Wilson³⁶⁾, aliis uuper institutis, magis magisque apparuit nihil amplius nisi morbos fuisse folliculorum sebaceorum ideoque huc esse referendos. — In his maxime memorandum est exemplum ejusdem sutoris, a Thilesio³⁷⁾ nobis traditum, ubi Molluscum per totam corporis superficiem diffusum fuerat, immo nonnullis locis tumores adeo pedales excitaverat, quos demonstrari potest ex commixtis pluribus, qui affecti erant, folliculis sebaceis constitisse. Cutis hujus hominis exsiccata inter praeparata collecta in instituto anatomico Lipsiensi sub nota sutoris verrucosi (Warrzenschuster) etiamque asservari dicitur.

Expositis, quae mihi praesto erant, adjumentis historicis, jam nunc progredior ad pathogenesis, quae est pars commentationis meae longe gravior, quippe ex qua observationibus futuris aliqua vera utilitas expectanda sit. —

32) Archives générales de méd. Tom. XII, pag. 511.

33) Handbuch der pathologischen Anatomie. Band II. Wien 1846.

34) Du molluscum recherches critiques. Paris 1840.

35) Lehre von den Hautkrankheiten. Göttingen 1850. 414

36) Die Krankheiten der Haut, nach dem Englischen von Dr. Schröder. Leipzig 1850.

37) Historia pathologica cutis tarsipalmaris F. Godfr. Rheinhardi. Lipsiae 1793.

30) Anatomisch-mikroskopische Untersuchungen. Heft II. Jena 1841. pag. 140.

31) Pathologische Anatomie des menschlichen Körpers. Leipzig 1845. pag. 347.

Caput III.

Descriptio morbi.

Ex iis morborum historiis, quae supra sunt relatae, certe hoc satis clucet, folliculorum sebaceorum et capillarium paeue semper fuisse morbum, de quo ibi actum sit, unde ejusdem illius morbi, qui summo plerumque evolutionis gradu sub observationem cadit, hic fere progressus attingi potest. —

Symptomatologia.

Agentibus momentis quibusdam causalibus, quae infra exponam, si nasus afficitur, punctula in eo apparent perparva, initio subflava, deinde plerumque cineracea-subnigra, quae si quis sub microscopio acrius exploraverit, ductus esse perspiciet excretorios obturatos folliculorum capillarium: qua in re nigredo punctulorum ex sordibus oriri videtur. Quae punctula singula in cutis nodulum intumescant, colore satis normali tinctum, cujus umbilicus, ex ductu pendens glandulae excretorio, proprium quiddam fert et peculiare. (Comedo.) Ex hoc nodulo, admotis digitorum unguibus, tunc jam exprimere licet plurimum cutis adipem conspissatum, qui plerumque sub specie filii vermiformis, satis aequalis, in altero fine semper fere puncto nigro conspicui, extrahitur. Is hujusmodi folliculus sebaceus, postquam compressus est, emissis ante una vel pluribus sanguinis guttulis, collabi solet et officium relinquit late patens, quod perbrevis iterum impleri atque ita eundem de integro processum inire potest. — Morbo huc tandem prorecto, duae imprimis patent viae, quibus folliculus longius progrediens aut in exitum aut in evolutionem ampliorem altioremq. excurrat. — Altero

casu noduli, quos supra dixi, per menses et adeo annos permanent, redintegrato semper processu extrudendi et regenerandi sebi cutanei; altero casu idem hic exitus non sequitur: — forma nodulorum cutaneorum inflammatur, deinde in suppurationem cedit ac tum aenem, quae dicitur, provocat, quae ipsa aut vasis dilatatis conjuncta in superficie tanquam aene rosacea observatur et describitur, aut in quodam evolutionis gradu resistens obdurescit ac tum partes aenes iuduratae suscipit. Ubi vero comedones neque in primo evolutionis gradu resistunt neque in aenem transeunt, ibi videmus folliculum sebaceum hoc modo obturatum, dum paullatim sese extendat, causam fieri posse, ut tumores cutanei nascantur, quorum forma quidem peculiaris jam diu fuit nota, indoles vero et natura recentiore demum tempore satius cognita est. Hi tumores ita formati id habent peculiare, ut, quantamcumque maximam amplitudinem attingerint, perpetuo tamen vestigia priorum ductuum excretorios folliculi sebacei retineant. — Idem plerumque a partibus vicinis sejuncti cutem supereminet vel tanquam noduli subcutanei rotundi, satis spissi ac mobiles, tactu percipiuntur. — Pressione adhibita fortiore pars sebi cutanei etiamtum ex illis exprimi potest, intermixtis fere semper multis cellulis epidermidalibus nec non fibris quibusdam telae conjunctivae, quae inde oriri videntur, quod plures saepissime folliculi cutis sebacei simul afficiuntur ac tum gradum illum evolutionis ampliorem conjunctim attingunt; qua in re parietes intermedii disjunctes, sublata eorum forma, cum contentis normalibus antea sese conjungunt. Et cogitari quidem potest, ibi quoque, dum adipem exprimas, acarum folliculorum, quem Simon³⁸⁾ memorat, una simul apparere, quippe qui crebro in folliculis sebaceis et sanis et morbidis, uti nuperrime ab Erasmo Wilson³⁹⁾, adfuisse repertus sit: quem mihi quidem non contigit ibidem investigare. —

Eundem hunc affectionis gradum, quem folliculi sebacei subeunt, etiam in Mollusco, in tumoribus follicularibus, ut tumoribus cysticis,

38) L. c. pag. 218.

39) L. c. pag. 631.

condylomatibus subcutaneis, aliis, de quibus nonnulli antea auctores scripserunt, obvium esse arbitror: etenim haud dubium est, quin his in casibus nihil unquam nisi folliculorum sebaceorum et capillarum exstiterit morbus, modo in diversis evolutionis gradibus conspicuus; unde factum est, ut quisque, observatis illis, causam sibi illatam esse putaverit, ut novis vocabulis, quae rebus obsoletis adderet, pathologiam cumularet. Qua in re si maturius via instituta fuisset pathologico-anatomica, erroris sane et perplexitatis minus esset. — Si igitur folliculi cutis sebacei hunc ad gradum sunt affecti, nasus velut massa apparet incomposita diversissimae formae, quae ex affectione pendet majore minore uniuscujusque folliculi sebacei: unde sub nomine hypertrophiae descriptas accepimus formas tum alae, tum disco, tum proboscidi, tum mentulae similes. — His formis omnibus modo id est commune, quod folliculi illi sebacei eo usque affecti hac in parte tumores excitant varie lobatos, tactu nodosos, qui eidem ipsi plerumque speciem ineuntis degenerationis scirrosae possunt induere. —

Ab hoc inde gradu morbus eatenus amplius progredi potest, quod hypertrophia ejusdem partis non est limitata, donec aut instrumento chirurgico vel alii tractandi methodo adversae cedat, aut, accedente aliqua vi noxia in exulcerationem abeat: unde imago nobis obijcitur, quam alias nomine degenerationis carcinomatosa vel carcinomatosa cutanei exulcerati significare consuevimus. — In fundo plerumque duriore, residuis folliculis sebaceis morbidis, ulcera nascuntur vel basi sordida livido-purpurea, vel lacera virosa, quae multis percurritur prominentiis et lacunis, nodulisque duris irregularibus circumdatur. Aliis in casibus vero non adeo dissoluti reperiuntur pristini tumores, sed modo in superficie sunt excoriati et humorem secernunt, qui, partes vicinas erodens, ulcerationem paulatim etsi modo superficiei elicit. Aegroti auxilium petant eo plerumque tempore, quo diagnosi tumoris jam agitur (de qua infra), quae vero tum demum, quum explicata est morbi aetiologia, plane certo statui potest. —

Aetiologia.

In enumerandis iis causis, quibus iidem tumores glandularum cutis follicularum exoriantur, progrediente tempore non defuere, qui ratione incerta et ambigua, consiliis ut dicam mysticis argumenta quaestionis magis confunderent quam explanarent, quae res in doctrinis nostris nimis saepe obvia est.

Ita huc etiam referenda sunt quaevis nomina affectionis constitutionalis, habitus dyscrasici, scorae sanguinis, aliorum, unde nemo sane in suam notitiam tantum poterit assumere, ut vero tamen quam proxime scire queat, quid hisce vocabulis sibi signandum sit. Omissa hac aetiologia rei cognoscendae inutili, ad momenta causalia revertor a Dr^e Ribbentrop⁴⁰⁾ satis explicata, quibus efficientibus sebum cutaneum accumulatur et inde folliculi posthac extenduntur.

Haec vero sebi accumulatio effici potest:

- 1) secretioni soli cutanei largiore, egressu ceterum normali.
- 2) secretioni copiae normalis, praeccluso ductu excretorio.
- 3) atonia parietum folliculorum cutis sebaceorum.
- 4) nimia contentorum spissitate.

1) Secretio sebi cutanei largior, egressu ejus ceterum normali, raro locum faciet evolventibus sese iisdem tumoribus, ac saepissime vero seborrhoeae, quod quidem tum non potest accidere, quum certa tantum copia secernitur. —

2) Praeclusio ductuum excretoriorum aut obstructione aut coactione oriri potest. Obstructio ex eo pendet, quod stratum epitheliale, quo omnes folliculi intus teguntur, similiter rursus detruditur, — quem processum, ut denovo regeneretur, perpetuo recurrere videmus — ac tum non secernitur. — Residua ejusdem indumenti epithelialis non secreti utrum adsint nec ne, utique difficile est probatu, quum accumulatio cellularum epithelialium, quae explorato folliculo cutis sebaceo sane reperiuntur, item ex hoc ipso ut ex detrusione etiamtum postea progrediente, ductibus excretoriis

40) Rust's Magazin für d. ges. Heilk. Bd. 64. Heft I. Berlin 1843 pag. 3. Entwicklungsgeschichte der Comedonen und Atherome etc.

jamjam obstructis, pendere queat; — quae causa obstructionis modo potest cogitari, at demonstrari non potest. Quae obstructio aut ipsa contentorum spissitate provocatur aut etiam corporis illavie, extrinsecus accumulata, id quod maxime deficiente cutis cura inde pendet, quod cutis nimis raro abluunt et repurgant, vel, si etiam crebrius, leviter tantum (ergitur. — Hanc obstructionem mechanicam praerupto ductu excretorio oriri posse, uti Dr Ribbentrop⁴¹⁾ multis et suis ipsis et viri cl. Cooperi⁴²⁾ experimentis demonstrare conatur, ob eam rem hic non referendam arbitror, quod, accedente ea irritatione, qua ductus excretorius adeo percutitur, ut subito praerumpatur, causa potius illata est sequentis praecclusionis organicae, minus mechanicae; unde hoc genus praecclusionis huius maxime adnumerandum est, quae coactione efficiuntur.

Praecclusio ductus excretorii, quae coalitione provocatur, idcirco rarior habenda est, quod vix crediderit quisquam, superficies duas, cellulis epidermidalibus obiectas, aliter inter se consociari posse, nisi praecedente illarum sejunctione, quae ultra demum processu quodam, qui inflammationem tarde continuatam fovet, effici potest; nam si nimis agere gradus inflammationis, non solum inde ductus excretorius sed folliculus etiam omni ex parte detruduntur, id quod praecipue in acne crebrius fieri videmus.

Jam vero si spectamus accumulationem sebi cutanei, atonia parietum folliculorum cutis sebaceorum coartata, nunc quidem nihil est, cur multa cura id evitamus, ut fibras contractiles, quae alteriori explanationi nostrae inserviant, parietibus istis inesse demonstramus, quum susceptis a Dr Eylandt⁴³⁾ disquisitionibus satis constet fibras musculares ibidem occurrere; unde in omnibus partibus, quarum conformationem adjuvant fibrae musculares, atonia earum perspicui potest, et ita quidem, ut turbata fibrarum functione nimirum

41) L. c. pag. 18.

42) Oeuvres chirurgicales complètes de Sir A. Cooper, traduites de l'anglais par Chassaignac et Richelot. Paris 1837, pag. 500.

43) Observaciones microscópicas de musculos orgánicos en el hombre y otros vivis. Diss. inaugural. Dorpat Livonorum 1850.

secretio contentorum impediatur. Functio vero harum fibrarum muscularium, uti omnino in ea paralyti, agentibus momentis illis aetiologicis, quae enumerari inutile dico, reprimi potest.

Mentio denique facienda est extensionis folliculorum, contentis spissioribus provocatae. Ratio stabilis in partibus contentorum adhuc quidem inventa non est, at vero institutis quibusdam observationibus factum est verisimile, contenta illa nonnunquam saepe a consistentia normali semifluida adeo recedere, ut ipsis concretionibus, quales in glandulis cutis sebaceae obviae sunt, locum dare possint, cujus rei exempla aliquot a Fr. ab Esenbeck⁴⁴⁾ amplius explicantur et ab J. Vogel⁴⁵⁾ nobis proponuntur.

Ut vero una aliqua ex his conditionibus proximis modo expositis, ex quibus contentorum in folliculis cutis sebaceae accumulatio pendeat, ad vim exercendam revocetur, necesse est quaedam momenta externa, quae eundem processum adjuvant, respiciantur. Huc referenda sunt frigora, ictus, plagues, lapsus, quae nasum afficiunt, in quibus maxime frigora causam intulerunt, ut morbus hic evolveretur, id quod exemplis nonnullis, quae literis traduntur, satis liquet. In multis casibus aliis, ubi ne ulla ex his causis valuerat, proclivitas ad hunc morbum hereditaria esse videbatur, id quod testatur exemplum Timaei⁴⁶⁾.

Ex quibus causis omnibus sive una, vel propior vel remotior, sive conjunctim plures in folliculum sebaceum vim exercuerunt, idem semper, nisi irritatione fortiore prorsus pessundetur, necesse est aut extendatur aut alio modo degeneretur. Extensio vero folliculi sebacei, si qua accidit, cujus etiam in unoquoque caso inveniuntur residua, fere in hunc modum perfici potest, aut eo,

a) quod folliculus cutis sebaceus, qui vel plures semper fere unum folliculum capillarem comitantur, vel singuli per se in eundem exeunt, in dies amplior evadit eoque processu parietes folliculi capillaris et aliorum folliculorum sebaceorum paulatim simul in lo-

44) L. c. pag. 1397.

45) L. c. pag. 349.

46) L. c. pag. 249.

cum coarctati sibi cutanei deducit, unde totus ille speciem induit ampullosem, sacculo similem, ut vixdum saepe limites agnoscas, quibus singuli antea sejuncti erant folliculi, dum iidem limites aliis in casibus satis sunt perspicui prominentiis, quae iis locis reperiuntur, ubi glandulae sebaceae antea in folliculos capillares exibant; — aut eo,

b) quod glandula sebacea aut folliculus capillaris intra parietum dimensiones accrescit, minus vero velamenta glandularum cutis circumjacentium ad dilatandum ipsis cavum convertit, sed potius, antea sese extendens, parietes glandularum pressu in resorptionem postea cogit partialem, ita ut denique tamquam unicus emineat folliculus extensus, cujus formationem ab initio usque progressam partim ex prominentiis, quae etiamtamen exstant, partim ex tela conjunctiva, contentis admixta, possumus perspicere, quum praesertim tela haec non aliter ibidem inveniri poterit, nisi destructis autem parietibus intermediis, concurrentibus compluribus folliculis cutis sebaceis; — aut denique etiam,

c) quod forma et ratio, qua glandulae sebaceae et folliculi capillares inter se habentur, integrae manserunt, unde singulis illis idem periciendus erat processus dilatationis.

Quibuscunque modis vero, quos hoc loco nolo omnes exhaustos esse, haec orta est extensio, ea tamen questio gravis etiamnum solvenda est, quemadmodum folliculus adeo extensus ad superficiem corporis erumpat, ut tamquam tumor pedunculatus animadverti queat. — Ad quam questionem, ipsa cutis respecta textura, simpliciter responderi posse reor, quum eorum, incrementum aliqua ejus glandula sebacea, quoniam pro indole sua contentiore adeo celeriter sese non potest extendere, ut illius incrementum sequatur, extrorsum potius illum premere tendat, atque posthac in fine inferiore, sub forma pedunculi nobis obvio, (propria basi glandulae sebaceae) minus circumstringendi suscipiat. Qua de causa ii tumores, qui praepropere evolvuntur, telam corii multum solent supereminere, minus vero ii, qui tardo evolutionis processu oriuntur, ubi corium eodem simul tempore, quo illi, sese ex-

tendere easque hoc modo exteriora versus circumdare etiamtum possunt. In aliis vero casibus, ubi folliculi capillares, quorum in panniculo adiposo sedes est, aut una cum tumoribus aut soli sese extendunt, ratio nobis occurrit ab ea, quam modo descripsi, ideo longe diversa, quod folliculi illi etiam magis in panniculum adiposum deorsum penetrant ac denique, quum telam conjunctivam subcutaneam attingunt, plane impedit, ne inferiora versus amplius sese extendant, processum superiorem ita denuo incipiunt, ut paulatim crescentes foras tendant, ibique tela coriacea, vel sulci strictis, pereurrantur, unde speciem magis magisque induunt moriformem, nisi, affectis compluribus folliculis, eandem jam nacti sunt.

Diagnosis.

Fieri sane potest, ut tumor nasalis his morborum formis confundatur: lupi, elephantiasis, mollusco, cancro cutaneo, sarcomate, steatomate, tumore fibroso, lipomate, scirrho, quin etiam fungo medullari vel adeo prolapsu cerebri. Illud tantummodo magni nostra potest referre, ut tumorem hunc ab iis morborum formis internoscamus, quibus alia adhibenda est curatio, uti imprimis lupi, elephantiasis, mollusco, aut quibus aliam prognosin necesse est statuamus, uti cancro cutaneo, scirrho, fungo medullari, vel etiam prolapsui cerebri. In iis casibus, ubi hujus morbi a lupi agitur distinctio, jam eam ob rem vero nos judicio utemur, quod lupus perheri in exulcerationem aut tamen in exoriationem transit, neque unquam tumores provent adeo limitatos, quales hoc in casu occurrere solent. Elephantiasis et mollusca ab hoc morbo maxime differunt vel affectione universali, quae iis adjuncta est, vel doloris societate aliorum organorum, atque ipsa jam forma obvia et origo. Cancer cutaneus interdum sane distincta perdifficilis esse potest, (sc. in utriusque morbi studio exulcerationis), nisi id tenetur, quod nostro in casu ne ullus ab initio dolor adest, dum ille accerimus semper doloribus lancinantibus stipatur. Idem hoc de distinguendo fungo medullari dicendum est. Scirrhus facilius dignosci potest, quod, si quis tantum semel duritiam ejus eburneam persenserit, vix iterum simili errore ducetur. —

Si denique concesseris, tumorem nasalem prolapsu cerebri confundi posse, jam is tantus error tamque turpis habendus est in statuenda diagnosi chirurgica, ut neminem sane deceat isti obnoxium fieri. — Nihilominus tamen negari potest, quin interdum morborum occurrant exempla, quae diagnosi omnino certam nequam admittant, neque tum quidem, quum adhibita sunt ea adjuvamenta, quaecumque in tractandis tumoribus nobis suppetunt, uti microscopio et doctrina chemica. At profecto rarius fieri poterit, ut eiusmodi errores subeamus, si modo imaginem supra adumbratam memoria semper teneamus neque unquam negligamus, morbum pedetentim oriri et accrescere, nihil turbata valetudine universali. —

Prognosis.

In statuenda prognosi haec tantum licet repetere, quae in applicandis morborum casibus jam supra commemoravimus; nam pro indole tumoris benigna, pro exiguitate organi affecti ac deficiente aegrotatione communi illa non alia nisi perprospera haberi potest. — Respecta quidem formatione nasi cosmetica, minus commoda nobis visa est prognosis, etenim raro nobis continget, ut formam illi, quae opus est, decoram induamus.

Therapia.

Ut ubique semper, ita hic quoque illud therapiae vitium sub oculos cadit, ne ullum quidem nobis esse remedium, quod non usu multiplici et vario comprobatum et sanctum prosperrimo eventu adhibitum sit; attamen nihil refert haec omnia denuo repetere, quum nemo quisquam, qui uno aliquo ex multis iis medicamentis perquam vulgatis, quae tumoribus occurrant, uti student, enumerata saepius et repudiata inutili et adeo noxia saburra, ulla ratione se impediri patiatur, quominus voluntati suae et studio indulgeat. Hoc ille moneatur, ne in conferendis iis remediis, quae nihil valent, uti conio maculato in casu Hufelandii⁴⁷⁾, vel adipe porci ve-

tuli macri in casu M. Hutini⁴⁸⁾ vel adeo emplastro defensivo coeruleo in casu Van Gescheni⁴⁹⁾, tempus, quod praecipue in tumorum tractatione nunquam satis apte consumi potest, temere perdat, sed ut potius in iis casibus, ubi morbus modo evolvitur, cuti quam maximum diligentiam munditiamque adhibendam curet, partes singulas aqua simplici sapone infecta lavari ac postea lino xylino perficari jubeat, vel ad cutem amplius corroborandam infriciones ex spiritu frumenti paratas instituat; quo si quid salubrius existimat, aut spiritui frumenti parum confidit, spiritum Rorismarini, Serpylli, Lavendulae in usum convertat, neque tamen inde plus alio se speret in ea re facturum. Si vero affectio folliculorum cutis sebaceorum jam hac progressa est, ut sola adhibita munditia parum utilitatis afferri queat, protinus opera detur, ut singuli folliculi extensi aut simplici pressione aut aperti ac deinde compressi a contentis liberentur. — Quia in re maxime idonei sunt duo pollicum ungues, quibus pressio necessaria in folliculum extensum exerceatur. — Postquam ejecta sunt contenta si quis destructa membrana secretoria cavere velit, ne recens accumulatio existat, suadente Erasmo Wilson⁵⁰⁾ cavum utriusque folliculi, postquam aperuerit, lapide infernali satis fortiter erodat eoque modo simul efficiat, ut foramen in cute relictum posthac claudatur. Neque tamen maxime opus est lapide infernali; si enim forte erodat aliquis, adhibitis tinctura Jodi, acidis, alio remedio caustico vel cauterio actuali sub forma candentis filii metallici, aliis, plus se aegroti profuturum, sane haec remedia adhibeat; certo vero non eadem ille utetur agendi simplicitate, qua nos. — Affectio folliculorum cutis sebaceorum si hunc attigit gradum, ut tumores eliciat diversae amplitudinis, qui sexies tantum, quam quantum prius fuerat nasi volumen, exaequant, nemini cuiquam aliud profecto dandum erit consilium, nisi ut quam brevissimo tempore cauterium admoveat, qui solus hac in re auxilium offert certum ac celere.

48) L. c. Nr. 51.

49) L. c. pag. 207.

50) L. c. pag. 513.

47) Hufeland über die Natur der Scrofulkrankheit, Jena 1797. pag. 247.

Historica laude hic quoque digna sunt ligatura antea plurimum usitata et remedium illud causticum: quorum illa inde ab antiquissimo tempore adhibita crebros et felicissimos eventus praebebat, cuius rei etiam ex casu Hoyerii⁵¹⁾, qui pilo camelino usus fuerat, saepius fit mentio. — Nimium ligaturae multo tardior est actio et multo deformantior, quam cultri, — si etiam in iis casibus, ubi negroti cultrum reformidant, saepe est adhibenda. Remedium vero causticum utique reprobandum est, quum eodem adhibito conditio facillime accedat exulcerationis, unde non raro causa inferitur, ut longe major quam ex ligatura deformatio sequatur. — Fieri quidem potest, ut compressio applicetur, at haec ob eam rem jam commendanda non est, quod non solum excoriationes perbreui excitat, quum ibi pertenuis sit cutis, qua tumores obducuntur, sed multas illas affert molestias, quae compressioni huiusce partis adhaerere solent. —

Si denique ad usum cultri, velut optimi remedii, quod his tumoribus adhibetur, accessum est, jam excisiones ellipticae partiales, quales imprimis Dieffenbach⁵²⁾ perfecit ac laudavit et post eum Ribbentrop⁵³⁾, Lebert⁵⁴⁾ alique prosperrimo cum successu exceperunt, in tractanda ea tumoris forma, quae volumen grandius nondum attigit, utique commendandae sunt. Quae excisiones tamen varie cadere possunt, prout aut sola manu aut ope forcipis trabalis (ut a Dieffenbachio) aut ope volsellae entropii instituuntur. — Opportunior et magis idonea ea est excisio, quae sola manu instituitur, quoniam ita maxime in arbitrio chirurgi positum est, ut, quantum sibi videatur, tantum removeat et superficiem tumoris huic in modum componat, ut vulnus per primam intentionem coalescat. — Nihilominus tamen propriae chirurgi rationi et consilio semper concedendum erit, quatenus ille cosmetice in tractando aegrotantis naso agere instituit; leges enim ubique ratae

51) L. c. pag. 304.

52) L. c. pag. 365.

53) L. c. pag. 18.

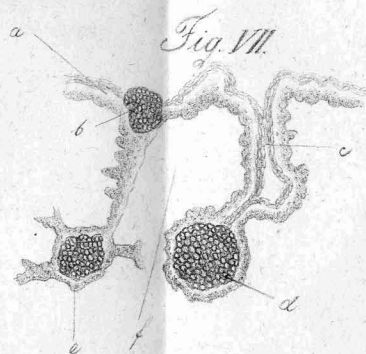
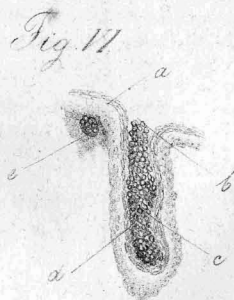
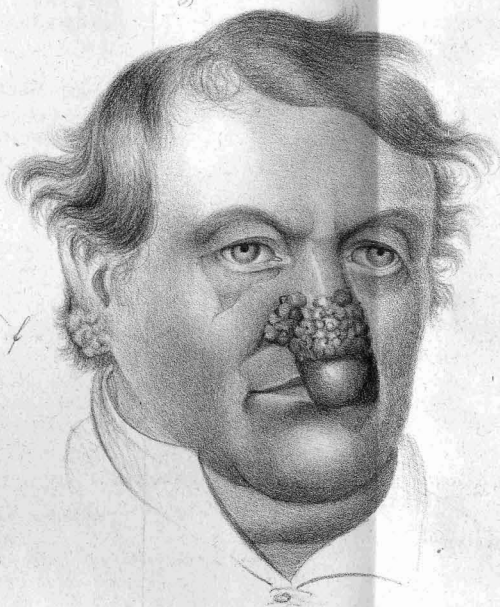
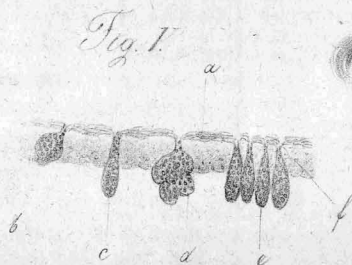
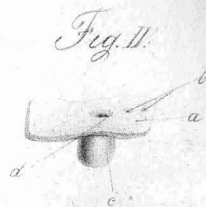
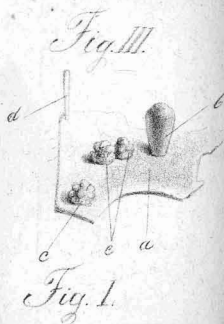
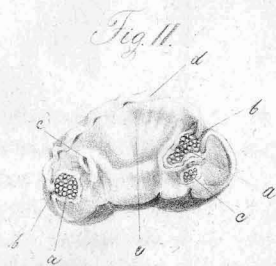
54) Leber's Abhandlungen aus d. Gebiete d. practischen Chirurgie. Berlin 1843.

ac firmac, nisi quod satura circumvoluta post factam excisionem necessaria laudatur, haec in re praecipienda non sunt. Curatio secundaria in his excisionibus partialibus admodum simplex id tantum respicit, ut cataplasmata frigida, deinde ligatura, ex aliquot laetis emplastri anglicani parata, vulneri applicetur.

In tractandis denique tumoribus cutis etiam amplioribus, ubi excisiones partiales aut tardius aut nihil prorsus succedunt, ratio maxime idonea et saluberrima haec saepe est, ut chirurgus, quam maxime potest, tumorem ex velamenti decorticare intendat atque his ipsis ad tegendas, quae nudatae sunt, partes utatur, ne sublato tumore tanta negroto deformitas inferatur, ut idem apicem nasi sibi adentum pristina proboscide permutare mallet. Huc ii imprimis pertinent casus, quibus accidit, ut apex nasi recta via amputaretur vel saltem ad cartilaginem usque degluberetur, unde, quum exulcerationi posteriori cessisset, haud mediocrem faciei foeditatem exhiberet. Nobis igitur id spectandum est, ut haec detrimenta caveantur; idque ita effici potest, ut decorticato tumore tantum cutis reseruetur, quantum ad tegendas partes sufficiat. Quod sane difficilimum est, quum ibi tenuissima sit cutis et singuli tumores cum eadem arctissime cohaerant; verumtamen difficultatibus ne terreamur. — Formam sectionum, quae pro casuum varietate diversae fiant necesse est, inutile existimo et adeo noxium hoc loco describere, quum quaedam sectiones propriae et singulares, quas quis suscipere cogatur, nocere magis quam prodesse possint. — Curatio secundaria vulnoris ita excitati praecipue chirurgiae universalis sequatur; et ego sane limites commentationis meae excederem, si singulas ejus res explicare vellem. —

Jam denique mihi liceat paucis verbis commemorare eam rationem, qua chirurgi consideratissimè ipso recentissimo tempore utuntur, ut tumorem utique radicis tollant. Est ea ratio cathartica, quae vocatur, ante et post operationem praescripta, adjunctis multis, quae in usu sunt, decoctis, theae speciebus, aliis. Defendi quidem illa potest neque experimentis, quae de eodem malo cognita habemus, neque doctrina, unde patuit, tumorem esse cutis affectionem proprie localem, in qua nullae reperiantur fibrae illae et cellululae,

quales ad instituendam curationem cathartici interdum facile nos inducant, sed modo accumulatio simplex partium cutis normalium. Hoc sane esset aegrotum ipsius impendio perdere, si quis cum his curandi methodis diu cruciari vellet, quum ad extremum nihil certe nisi operatio salutem ei afferre posset. At vero si quis opinionem eam, quasi scoriam quaedam sanguinis in hoc malo insit vel habitus quidam dyscrasieus aegroti inhaereat, abjicere non possit, jam faciat ille, quae sibi opus videantur, jam omni ratione aegrotum adeo lebefacere studeat, ut nullam amplius speciem suspectam prae se ferat.

Iconum explicatio.

- Fig. I.** Imago tota, unde caput I. explicatur.
- Fig. II.** a. Folliculi sebacei, a latere dissecti.
b. Folliculorum horum ductus excretorii.
c. Folliculi sebacei, transverse dissecti.
d. Cutis exterior.
e. Struma.
- Fig. III.** a. Cutis exterior, ex qua omnia secundo remota sunt exceptis folliculis sebaceis.
b. Folliculus sebaceus cuneiformis.
c. Acervuli folliculorum sebacei.
d. Folliculus in longitudinem extensus.
- Fig. IV.** a. Cutis exterior.
b. Ductus excretorii folliculi, acervatim posteriorum.
c. Folliculus sebacei, cuneiformis, desuper adspicatus.
d. Orificium ductus excretorii folliculi sebacei, modo descripti.
- Fig. V.** a. Cutis.
b. Folliculus sebacei, cum ductu excretorio, qui aliquantum sub cute decurrit.
c. Folliculus sebacei, recta in cutem excurrentis.
d. Folliculi complures cum uno ductu excretorio.
e. Folliculi complures, quorum unus cutique est ductus excretorius.
f. Panniculus adiposus.
- Fig. VI.** a. Cutis.
b. Introitus in folliculum sebaceum.
c. Contenta folliculi sebacei.
d. Cellulae epidermidales, folliculum sebacei, intus tegentes.
e. Lumen folliculi transverse dissecti.
- Fig. VII.** a. Cutis.
b. Partes anterior dissectae partis in folliculum sebaceum.
c. Introitus in folliculum sebaceum.
d. Evaginatio peculiaris folliculi sebacei, in quo pulpa pili nulla inveniri potuit.
e. Evaginatio folliculi sebacei, ope quatuor meatuum cum aliis folliculis conjuncta.

Nota. Icones sub fig. VI. et VII. celes amplificationes sunt, aliae sub fig. II. III. IV. 1/2 magnitudinem naturam aequant.

Theses.

Contendo:

1. Inversionem vesicae urinariae congenitam nullo tempore foetus statum fuisse normalem.
2. Amanrosin operatione chirurgica etsi perquam cruenta tolli posse.
3. Methodum abortivam tractandae secundum Ricord syphilidis medicis publice interdicendam esse.
4. Causam carcinomatum recidivorum in organismi adsuetudine hujus secretionis, a chirurgis neglecta, persaepe quaerendam esse.
5. Laesae cuilibet regioni columnae vertebrarum, si signa depressionis aut irritationis medullae spinalis sequantur, cultum semper adhibendum esse.
6. Tracheotomiam intractando tetano adjumentum esse maxime respiciendum.

